

INFORMATIKA O'QITUVCHILARINING WEB DIZAYN FANGIDAN FOYDALANISH KOMPETENSIYASI KASBIY FAOLIYATDAGI TEXNOLOGIYALARI

Ergashev Shoxbek Olimjon o'g'li
GulDU, TAT magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7191465>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Web-texnologiyalar asosida pedagogika oliy ta'lim muassasalarida informatika o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish masalalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: kasbiy faoliyat, informatika o'qituvchilari, pedagogik mahorat, kompetentsiya, kompetentsiya, kompyuter, Web-texnologiya, internet, axborot-kommunikatsiya, zamonaviy ta'lim tizimi.

КОМПЕТЕНЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИСПОЛЬЗОВАНИИ ВЕБ-ДИЗАЙНА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы формирования профессиональной компетентности преподавателей информатики педагогических вузов на основе Web-технологий.

Ключевые слова: профессиональная деятельность, учителя информатики, педагогическое мастерство, компетенция, компьютер, Web-технологии, интернет, информационно-коммуникационные, современная система образования.

COMPETENCES OF INFORMATION TECHNOLOGY TEACHERS IN THE USE OF WEB DESIGN IN PROFESSIONAL ACTIVITIES

Abstract. The article deals with the formation of professional competence of teachers of informatics of pedagogical universities based on Web-technologies.

Key words: professional activity, computer science teacher, pedagogical skills, competence, computer, Web-technologies, Internet, information and communication, modern education system.

KIRISH

Ta'lim va fan sohasini rivojlantirish maqsadida "uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari salohiyatini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos ravishda yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish; Ta'lim va kadrlar tayyorlash sifati bo'yicha xalqaro standartlarni joriy etish, bilim olishning zamonaviy usullarini ishlab chiqish, o'quv jarayonini takomillashtirishda Web texnologiyalardan foydalanish orqali oliy ta'lim sifati va samaradorligini oshirish bugungi kunning muhim talabiga aylanmoqda. Ta'lim tizimini axborotlashtirish mustaqil fikrlaydigan, ma'naviy yetuk, o'z kasbiy faoliyatida Web texnologiyalardan foydalanish malakasiga ega bo'lgan shaxsni shakllantirish, shuningdek, zamon talablariga mos raqobatbardosh kadrlar tayyorlashdan iborat.

Bu maqsadlarga erishish uchun informatika o'qituvchisining ilg'or kompyuter va telekommunikatsiya texnologiyalari, jumladan, Internet, Web-texnologiyalar (gipermatn, gipermedia va boshqalar), ulardan o'z kasbiy faoliyatida samarali foydalana bilish [1].

Pedagogikada o'qituvchining kasbiy kompetensiyasi va kasbiy malakasiga alohida e'tibor beriladi. O'qituvchining kasbiy kompetensiyasi - bu talabalarni o'qitish va tarbiyalash, pedagogik faoliyat, pedagogik muloqot jarayonida izchil yuqori natijalarga erishishdir.

O'qituvchining kasbiy kompetensiyasi – uning o'ziga va o'z ishiga talabchan bo'lishi, o'z ishining ustasi bo'lishi, o'z sohasi sir- asrorlarini chuqur bilishi, o'zo'zini rivojlantirish qobiliyatidir. o'zi, uning qobiliyatlari va darajasiga qarab belgilanadi ular o'zlarining to'liq imkoniyatlarini ishga solishlari mumkin.

O'qituvchining kasbiy kompetensiyasi - bu o'qituvchining ishi bo'lib, unda pedagogik faoliyat, pedagogik muloqot etarlicha yuqori darajada amalga oshiriladi, o'qituvchining shaxsiyati o'z ifodasini topadi, o'quvchilarni o'qitish va tarbiyalashda yaxshi natijalarga erishiladi.

TADQIQOT METODI VA METODOLOGIYASI

N.A.Muslimov tadqiqotida kasbiy kompetensiyaga quyidagicha ta'rif berilgan: "Kompetensiya shaxsiy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarni egallash hamda ularni kasbiy faoliyatda qo'llash bilan tavsiflanadi" [2].

Kompetensiya - bu kasbiy faoliyat bilan bog'liq bir qator shaxsiy fazilatlarni, o'z bilimlarini to'g'ri qo'llash va Kasbiy va madaniyatlararo harakatlardagi vaziyatni baholash qobiliyatini o'zida mujassam etgan keng tushunchadir. vakolatlari har xil.

Informatika o'qituvchisi uchun kasbiy kompetensiya - bu informatika fanidan kasbiy muammolarni hal qilish, shuningdek, darsda o'qituvchining barcha vazifalarini bajarish qobiliyatidir. Informatika o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi informatika fanining fan sifatidagi chuqur bazaviy bilimiga asoslanishi kerak.

Afsuski, bugungi kunda informatikaning fan sifatidagi yagona ta'rifi mavjud emas. Bu bugungi kunda xuddi shunday, lekin yaqin kelajakda qoniqarsiz deb hisoblanishi natijasida rivojlanish jarayonining kuchayishi bilan bog'liq [3].

1980-yillarning oxirlarida ta'limning barcha bosqichlarida informatika bo'yicha asosiy kurslarning mazmuni sezilarli o'zgarishlarga duch keldi va dasturlash bo'yicha o'quv soatlari qisqardi. Barcha e'tibor yangi axborot texnologiyalarini o'rganishga qaratilgan. Informatikaning yuksak rivojlanish salohiyatini e'tirof etish va uning zamonaviy axborot jamiyatini shakllantirishdagi o'ziga xos roli, informatika sohasi tuzilishining zamonaviy konsepsiyalari ishlab chiqilib, asosiy e'tibor informatika fanining asosiy kurslarida yangi axborot texnologiyalarini o'rganishga qaratildi.

Ushbu hujjatda informatikaning boshqa muhim asoslari ham kuzatildi, jumladan:

- Aloqa va kompyuter telekommunikatsiya tizimlari;
- Kompyuter aloqasi uchun dasturiy ta'minot;
- Internet misolida turli axborot resurslaridan jamoaviy foydalanish.

Demak, bo'lajak informatika o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish rejasida ana shu muhim jihatlarni o'rganish zarur.

Zamonaviy sharoitda orzu qilingan kompetensiya faoliyati istiqbol nuqtai nazaridan ijtimoiy- madaniy kontekstdan chetga chiqmaydi. Jamiyat hayotining asosiy sohalarida inson kompetensiyasining ishtiroki umumbashariy madaniy kompetensiya deb nomlanuvchi ta'limning zaruriy maqsadidir.

TADQIQOT NATIJASI

Zamonaviy telekommunikatsiya texnologiyalari, ayniqsa Internet texnologiyalari sharoitida, keng madaniy kontekst bilan bog'liq holda vakolatli kasbiy harakatlar amalga oshirilishi mumkin. Internet- axborot texnologiyalari har xil turdagi ma'lumotlarning juda katta massivlaridan foydalanishni ta'minlaydi, ulardan maqsadli foydalanish va muayyan muammolarni hal qilish imkonini beradi.

Internet axborot resurslari, ma'lumotlar bazalari va ma'lumotlar bazalari, inson faoliyatini ta'lim jarayoni bilan bog'lash uchun zamonaviy dunyoda to'plangan ma'lumotlarni taqdim etadi. Bunga Internet va barcha turdagi ommaviy axborot vositalaridagi so'nggi tendensiyalar sabab bo'lmoqda: gazeta va jurnallarning elektron versiyalari, fan va madaniyat arboblari bilan interaktiv suhbatlar, videokonferensiya va yangiliklar, virtual muzeylar, ekskursiyalar, kutubxonalar va kutubxonalar sizning umumiy madaniy darajangizni oshirishga imkon beradi. Shunday qilib, zamonaviy pedagog global tarmoqlarda to'plangan ma'lumotlardan muayyan kasbiy muammolarni hal qilishda ijtimoiy- madaniy o'zaro bog'liqlikni yaratish uchun foydalanishi mumkin.

Demak, zamonaviy insonning dunyoqarashi faqat axborot resurslaridan erkin foydalanish huquqi asosida shakllanishi mumkin. Global kompyuter tarmog'i bo'lgan Internet yordam bermoqda. Internetdagi ma'lumotlarning kengligi insonga butun va butun dunyoni idrok etishga, dunyodan izolyatsiya va begonalashish tuyg'ularini engishga imkon beradi.

U internetda o'z fikr va muammolarni muhokama qilish, kerakli ma'lumotlarni topish va tanqidiy baholash, o'z dunyoqarashini shakllantirish va himoya qilish imkonini beradi.

Shunday qilib, internet axborot texnologiyalari o'quvchilarning rivojlanishiga, ularning azaliy qadriyatlar haqida, umuman, global muammolar, ularning dunyodagi o'rni va o'zgarishiga ta'sir etuvchi imkoniyatlar haqida fikr yuritish qobiliyatiga ta'sir qiladi.

Zamonaviy ta'limning asosiy maqsadi insonni real hayotga, ijodkorlikka tayyorlashdir. Bir qator internet axborot texnologiyalari insonning ijodkor shaxs sifatida tarbiyalanishiga ta'sir etishi yaqqol ko'rinib turganidek, yaxlit dunyoqarashni shakllantirish maqsadiga xizmat qiladi.

Kompyuter va telekommunikatsiya texnologiyalari kasbiy soha sifatida o'qituvchining aqliy salohiyatini barkamol faoliyatni ta'minlash orqali mustahkamlaydi va bunday madaniyatda maqsadli, ijodiy rivojlanishiga imkon beradi [4].

MUHOKAMA

O'qituvchi fanlar asosidagi o'z ijodining boshlang'ichlarini o'zida mujassamlashtirgandagina, o'z kasbidan nazariy va amaliy jihatdan so'zning yuksak ma'nosiga tayangan holda foydalansagina ijodkor bo'la oladi. Ijodga erkinlik berish uchun ushbu mahoratdan foydalaning. V.A.Suxomlinskiy tasdiqlaydi: "A O'qituvchining saviyasi maktab dasturlari kengligida beqiyos bo'lganida, bilim dasturlari to'planishi uning miyasining qaysidir markazida emas, balki eng ko'p bo'lganida pedagogik jarayonning haqiqiy ustasi, rassomi, shoiridir. korteksning faol qismlari".

Shu ma'noda zamonaviy axborot texnologiyalari (MIT) va ayniqsa, Internet- kompyuter texnologiyalari o'qituvchilarga masofaviy ta'lim va telekommunikatsiya hamjamiyatining hamkasblari va yetakchi mutaxassisleri, ularni amaliy tatbiq etish bo'yicha maslahatlari va yangi pedagogik texnologiyalar bo'yicha so'nggi ma'lumotlar orqali o'z malakalarini kengaytirish, malakasini oshirish imkonini beradi.

Bu bog‘lanishlar E.S.Po‘lat [5] qarashlari bilan tavsiflanadi. “Pedagogika va didaktikaning muhim vazifalaridan biri doimo inson faoliyatining amaliy sohasi sifatida muloqot bo‘lib kelgan. Imkoniyatlarga kognitiv va ta‘lim yo‘lida odamlarning keng doirasi (o‘qituvchi, murabbiy talabalar, talabalar o‘z tengdoshlari va o‘qituvchilari bilan ushbu faoliyatni yanada samarali tashkil etish uchun), o‘qituvchilarning o‘zaro munosabatlari, tushunish va o‘zlashtirish qobiliyati va malakasi kiradi. jamiyat bilan ijtimoiy madaniy tajribalar, shu jumladan keng kontekstdagi savollar kontekstida va hatto o‘zlarida va boshqa o‘ziga xos normalar, muloqot madaniyati qoidalarini tarbiyalash).

Maktab ta‘lim tizimi bu muammolarni hal qiladi. Ammo muammo: Muloqot pedagogikaning markaziy muammolaridan biridir va yana shuning uchun ham yoshlarning intellektual va ijodiy rivojlanishi uchun katta imkoniyatlar mavjud [7],[8],[9].

Yoshlar nafaqat maktablarda, balki mintaqada, balki barcha mamlakatlarda va undan tashqarida - butun dunyoda erkin muloqot qila olishlari kerak. Bu o‘qituvchiga ham tegishli. Bilimli, madaniyatli, ziyoli insongina munosib fuqaroni tarbiyalay oladi. Internet ushbu muammolarni qisman bo‘lsa ham hal qilish uchun imkoniyat va sharoitlarni taqdim etishi mumkin [10].

Har qanday turdagi muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun faoliyat: maqsadlarni loyihalash qobiliyati, texnologiyalar va uni amalga oshirish usullarini bilish.

Veb-texnologiyalar deganda biz gipermedia va gipermatnli ma‘lumotlarni qidirish, to‘plash, saqlash, qayta ishlash va etkazib berish usullari va usullari tizimini tushunamiz [11].

Ta‘lim tizimiga yangi axborot texnologiyalarini joriy etish imkoniyatlari paydo bo‘lishi bilan ta‘lim jarayonini axborot bilan ta‘minlash juda muhim bo‘ladi [12],[13].

Ta‘lim jarayonini axborotlashtirish – ya‘ni faollik va mustaqillik kabi individual fazilatlarni rivojlantirish, mustaqil ta‘lim usullari, o‘qituvchining bilim olishda o‘quvchining qiziqishlarini rivojlantirishga intiladigan axborot muhitini yaratish, ta‘lim muassasasining pedagogik jamoasi yoki davlat tomonidan ijtimoiy institutlar sifatidagi shartlar [6],[14].

XULOSA

Yuqorida keltirilgan mulohazalar va tadqiqot natijalaridan shunday xulosa qilish mumkinki, o‘qituvchining kasbiy bilim va malakasini oshirish, ularning intellektual salohiyatini oshirish maqsadida o‘qituvchi mustaqil ish jarayonida darslik, o‘quv qo‘llanma, elektron darslik, videorolik va o‘z oldimizga qo‘ygan yuksak marralarni audiokasetalar va kompakt disklar, kompyuter texnologiyalari va internet, bir so‘z bilan aytganda, axborot resurslaridan oqilona va samarali foydalanish orqali amalga oshirish mumkin.

REFERENCES

1. Toshtemirov D.E., Niyozov M.B., Yuldashev U.A., Irsaliev F.Sh. Resource support of distance course information educational environment // Journal of Critical Reviews ISSN-2394-5125 Vol 7, Issue 5, 2020, pp. 399-400
2. Yuldashev, U.A., Xudoyberdiyev, M.Z., & Axmedov, T.B. (2021). O‘quv jarayonining sifatini oshirishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish. //Academic research in educational sciences, 2(3), 1262-1268.
3. Yuldashev U.A. Use of video lesson creative technologies in the process of electronic education// Scientific-Methodical Journal-T 2021

4. Yuldashev Ulmasbek Abdubanatovich, Khakimova Farangis Abdualimovna, Khudayberdieva Dilorom Khaydar kizi, Web of Scientist: International Scientific Research Journal, ISSN-2776-0979 Vol 2, Issue 5, 2021, pp. 693-697
5. Toshtemirov D. E., Saidov J. D., Mamatqulov S. X. TECHNOLOGY OF CREATING MODERN ELECTRONIC EDUCATIONAL RESOURCES //Bulletin of Gulistan State University. – 2019. – T. 2019. – №. 1. – C. 67-71.
6. Toshtemirov D., Muminov B., Saidov J. Fundamentals of compilation of electronic tasks for students to test and strengthen their knowledge of database //International Journal of Scientific and Technology Research. – 2020. – T. 9. – №. 4. – C. 3226-3228.
7. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Masofali o'qitish nazariyasi va amaliyoti. Monografiya. T.: Fan. 2009. -146 b.
8. Abduqodirov A.A., Toshtemirov D.E. Ta'lim muassasalarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi. Monografiya. Guliston: "Universitet", 2019. - 232 b.
9. D.B.Abduraximov, D.E.Toshtemirov. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma. – Toshkent, 2020. - 224 b.
10. Toshtemirov D.E. Ta'lim portali: yaratish tamoyillari, mazmuni va foydalanish metodikasi. Monografiya. Guliston: Universitet. 2015. -156 b.
11. Toshtemirov D.E. Ta'lim portalining tarkibiy tuzilishi va uslubiy ta'minoti. // Kasb-hunar ta'limi, 2010. № 2. -. B. 10-11.J.D.Saidov. Study of the process of database and creation in higher education. Guliston. 2021. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/5R96C>.
12. Abdubanapovich, Y. U., & Qizi, S. M. B. (2022). MASOFALI O 'QITISH JARAYONIDA INFORMATIKANI FANINI O 'QITISHDAGI DIDAKTIK TIZIMLAR. Science and innovation, 1(B3), 797-800.
13. J.D.Saidov. Study of the process of database and creation in higher education. Guliston. 2021. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/5R96C>.
14. Jasur Doniyor O'G'Li Saidov, Saydullo Payzievich Allayorov, Said Xalilovich Islikov MA'LUMOTLAR OMBORINI YARATISH BO'YICHA KASBIY KOMPETENTLIGINI BAHOLASH MEZONLARI // Scientific progress. 2021. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ma-lumotlar-omborini-yaratish-bo-yicha-kasbiy-kompetentligini-baholash-mezonlari> (дата обращения: 02.06.2022).